

Кучинська О. П.,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри правосуддя
юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Іверук Н. О.,
студентка 4 курсу ОР «Бакалавр»
юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

УДК 343.12

ПРАВОВИЙ СТАТУС ЗАСТАВОДАВЦЯ ЯК УЧАСНИКА КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАКОНОДАВЧОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ ТА ПРАВАЗАСТОСОВНОЇ ПРАКТИКИ

У статті досліджується виникнення та закріплення інституту застави в законодавстві України та зарубіжних країн. Автори зазначають, що закріплення застави як одного із запобіжних заходів не лише сприяє досягненню завдань кримінального судочинства та свідчить про гуманізацію кримінального процесу України, а й кореспондує до практики Європейського суду з прав людини.

Мета статті полягає в детальному аналізі норм чинного законодавства, правової доктрини та правозастосовної практики, визначенні вимог до особи заставодавця у кримінальному провадженні, висвітлення гарантій забезпечення прав та реалізації обов'язків, а також окреслення окремих проблем, що виникають у практичній діяльності, та висловлення пропозицій і рекомендацій щодо їх вирішення.

Під час проведення наукового дослідження аналізуються статистичні дані застосування цього запобіжного заходу у практичній діяльності, що свідчать про недостатнє застосування застави під час здійснення кримінального провадження. Автори доходять висновку, що

це зумовлене недоліками законодавчої регламентації, зокрема невизначеністю правового статусу заставодавця як учасника кримінального провадження, відсутністю чіткого механізму реалізації ним прав та обов'язків.

Проаналізувавши вимоги до осіб, які можуть бути заставодавцями, визначено основні види застави за ознакою суб'єктного складу. У статті зазначається про необхідність з'ясування даних про особу заставодавця, визначення його прав та обов'язків. Авторами обґрунтовано думку про те, що заставодавець як учасник кримінального провадження недостатньо наділений правами для реалізації покладених на нього обов'язків, зокрема у нього відсутнє право на відмову від зазначеного вище процесуального статусу.

У статті з'ясовано вимоги до предмету застави, зокрема належність останнього заставодавцеві на праві власності, а також з'ясування походження коштів. Автори наголошують на неприпустимості внесення як застави коштів, що були одержані у незаконний спосіб.

Також висвітлюється проблема забезпечення безпеки заставодавця, оскільки у чинному законодавстві відсутні норми, що гарантували б безпеку особі, яка вносить заставу.

Дослідивши теоретичні та практичні аспекти правового статусу заставодавця як учасника кримінального провадження, зроблено висновок про те, що перспективи подальшого дослідження проблеми вбачаються у вдосконаленні законодавства, запозиченні світового досвіду, вивченні та імплементації норм законодавства іноземних держав тощо.

Ключові слова: застава, заставодавець, запобіжний захід, предмет застави.

Утвердження прав і свобод людини є одним із пріоритетних напрямів діяльності держави задля реформування українського суспільства в процесі євроінтеграції України. Розроблення механізму забезпечення та гарантій прав особи в кримінальному провадженні є актуальним завданням правової доктрини та практики. Проблема реалізації прав особи в кримінальному процесі, зокрема під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження, часто є темою обговорення серед вітчизняних науковців та практиків. Предметом дискусій є недостатнє врегулювання прав та законних інтересів учасників кримінального провадження, наприклад, заставодавця. На жаль, правовий статус останнього у кримінальному процесуальному законодавстві належним чином не визначений. Зазначене вище зумовлює необхідність внесення змін до чинного законодавства шляхом детальної регламентації особи заставодавця, його прав та обов'язків тощо. Таке законодавче закріплення сприятиме застосуванню застави як запобіжного заходу у практичній діяльності та досягненню завдань кримінального судочинства.

Вивчення правового статусу заставодавця у кримінальному провадженні було предметом наукових досліджень багатьох учених. Зокрема, заставодавця як учасника кримінального провадження досліджували такі науковці, як О. В. Верховняк, Ю. В. Донченко, О. В. Ільченко, Є. В. Караченцева, М. О. Карпенко, О. В. Копіца, О. Б. Максименко, В. І. Маринів, С. М. Пашков, О. С. Петров, О. Е. Радутний, Л. М. Трунова. Але, незважаючи на всебічне теоретичне дослідження зазначеного питання, на практиці під час застосування застави як запобіжного заходу виникає низка проблем, які потребують вирішення.

Метою статті є детальний аналіз норм КПК України та правозастосовної практики під час застосування застави як заходу забезпечення кримінального провадження, з'ясування недоліків законодавчого регулювання, висвітлення окремих аспектів забезпечення прав та реалізації обов'язків заставодавців у кримінальному провадженні, спроба їх вирішення на теоретичному рівні, висловлення рекомендацій та пропозицій щодо вдосконалення чинного кримінального процесуального законодавства України.

Інститут застави бере свої витoki з англо-американської правової традиції. Так, батьківщиною застави як запобіжного заходу є Середньовічна Англія, а продовжили розвиток цього інституту США. Цей інститут у країні докладно регламентується і застосовується частіше, ніж всі інші запобіжні заходи. Так, у протоколі № 4 Меморандуму про взаєморозуміння між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки щодо допомоги з правоохоронних питань від 9 грудня 2002 року міститься положення про впровадження в Україні альтернативних форм запобіжних заходів замість взяття під варту¹.

У законодавстві України інститут застави є досить новим. Цей запобіжний захід було закріплено 20 листопада 1996 р. у Кримінально-процесуальному кодексі України 1960 р., а згодом у чинному КПК України 2012 року. Закріплення застави як одного з видів запобіжних заходів зумовлено гуманізацією кримінального процесу України, а також необхідністю створення запобіжного заходу, що посідає проміжне місце між триманням під вартою та іншими, менш суворими, запобіжними заходами.

Таке положення знаходить своє підкріплення у практиці Європейського Суду з прав людини. Так, у рішенні «Летельє проти Франції» Суд зазначив, що коли єдиною підставою продовження строку тримання під вартою є побоювання, що обвинувачений зникне і таким чином уникатиме потім явки на судовий процес, його належить звільнити, якщо він у змозі забезпечити достатні гарантії такої явки, наприклад, через внесення застави².

Статистичні дані про застосування застави під час кримінального провадження наступні. За грудень 2012 р. до суду було направлено лише 56 клопотань про застосування застави, тоді як про тримання під вартою – 850. Аналізуючи перші здобутки практичного застосування положень КПК України 2012 р., О.М. Коріняк зазначила, що статистика застосування застави у кримінальному процесі свідчить про недосягнення бажаного результату – лише 1,6% або трохи більше 600 випадків застосування по Україні за 9 місяців 2013 року³. За перше півріччя 2013 р. слідчими суддями було розглянуто 671 клопотання про застосування застави, з яких задоволено 505 або 75,3%. Станом на 1 вересня 2013 року у провадженні знаходилось 1,1 тис. клопотань про застосування застави як запобіжного заходу, з них було розглянуто 999, задоволено – 813 або 81,4%. Слідчими суддями постановлено 176 ухвал про відмову у застосуванні запобіжного заходу у вигляді застави⁴. За 2014 рік заставу як запобіжний захід було застосовано до 701 особи, тоді як у 2016 р. лише до 257.

В умовах сьогодення застава як запобіжний захід застосовується досить рідко. Основною причиною цього є недостатнє врегулювання законодавством зазначеного питання. Так, на території нашої держави застосування до особи застави є швидше винятком, ніж правилом, хоча закордонна практика застосування такого виду запобіжного заходу є достатньо поширеною⁵.

¹ Є Караченцева, 'Щодо забезпечення прав та реалізації обов'язків заставодавця як учасника кримінального провадження' (2013) 1 *Вісник студентського наукового товариства Донецького національного університету імені Василя Стуса* 50.

² Д МакБрайд, *Європейська Конвенція з прав людини та кримінальний процес* (Київ, К.І.С. 2010) 106.

³ О Коріняк, 'Практика застосування запобіжних заходів за новим КПК України. Перші здобутки' *Кримінальний процесуальний кодекс України: перші проблеми та здобутки: матеріали круглого столу* (Запоріжжя, Класич. приват. ун-т. 2013) 52–55.

⁴ Витяг з Узагальнення Вищого Спеціалізованого Суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження від 07.02.2014 <<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/n0001740-14>> дата звернення 04.05.2018.

⁵ О Ільченко, 'Актуальні питання щодо застосування застави у кримінальному судочинстві' (2016) 3 *Юридичний науковий електронний журнал* 151.

Одним із недоліків законодавчої регламентації є відсутність чіткого закріплення правового статусу заставодавця, механізму реалізації його прав та обов'язків.

Згідно з ч. 2 ст. 182 КПК застава може вноситися як особисто підозрюваним, обвинуваченим, так й іншими фізичними та юридичними особами. Законодавець встановлює обмеження щодо осіб, які можуть бути заставодавцями. Зокрема, заставодавцем не може бути:

- юридична особа державної або комунальної власності;
- юридична особа, що фінансується з місцевого, державного бюджету, бюджету АР Крим;
- юридична особа, у статутному капіталі якої є частка державної, комунальної власності;
- юридична особа, яка належить суб'єкту господарювання, що є у державній або комунальній власності.

Суд, обираючи заставу як запобіжний захід, повинен з'ясувати природу походження грошей, що вносяться заставодавцем. Оскільки державними та місцевими бюджетами не передбачено направлення видатків на вказані цілі, внесення коштів зазначеними вище юридичними особами є безумовно фінансовим правопорушенням.

У теорії кримінального процесуального права за суб'єктним складом виділяють такі види застави:

- *особиста*, якщо її вносять безпосередньо підозрюваний, обвинувачений;
- *неособиста*, якщо таку вносять інші фізичні чи юридичні особи;
- *частково особиста (змішана)* – якщо заставу вносять у певних частках обвинувачений разом із іншими фізичними чи юридичними особами¹.

Проте, як свідчить судова практика, особисте внесення застави підозрюва-

ним, обвинуваченим здійснюється у поодиноких випадках. Це пояснюється не лише обмеженими матеріальними можливостями підозрюваного, обвинуваченого, а й тим, що застава, внесена зазначеним суб'єктом, може бути повністю або частково звернена судом на виконання вироку в частині майнових стягнень. У випадку, якщо застава буде внесена заставодавцем, то вона може бути звернена судом на виконання вироку в частині майнових стягнень лише за його згодою.

Варто зазначити, що при внесенні застави необхідна взаємна згода підозрюваного, обвинуваченого та заставодавця. Особа не може бути визнана заставодавцем усупереч її бажанню та волі, тобто вона повинна висловити своє добровільне волевиявлення на внесення застави та згоду нести матеріальну відповідальність за дії особи, за яку вона вносить заставу. Будь-який примус до цього не допустимий. Якщо немає згоди осіб, щодо яких вирішується питання про обрання запобіжного заходу, то конкретну особу не можна визнавати заставодавцем навіть і за бажання останньої внести предмет застави. І це зрозуміло, адже з внесенням застави в обвинуваченого чи підсудного виникають певні моральні зобов'язання перед заставодавцем, що не повинні мати примусового характеру. Згідно з п. 3.4 Токійських правил заходи, що не пов'язані з тюремним ув'язненням, накладають будь-яке зобов'язання на обвинуваченого (підозрюваного) і застосовуються до формального розгляду або суду або замість них, вимагають згоди обвинуваченого (підозрюваного)².

Заставодавцем у кримінальному провадженні повинна бути дієздатна особа. Хоча чинним КПК така вимога чітко не визначена, проте вона презюмується. Очевидно, що вносити заставу повин-

¹ Є Караченцева, 'Щодо забезпечення прав та реалізації обов'язків заставодавця як учасника кримінального провадження' (2013) 1 *Вісник студентського наукового товариства Донецького національного університету імені Василя Стуса* 47.

² 'Мінімальні стандартні правила ООН поводження з ув'язненими 1955 р.' прийняті на першому Конгресі Організації Об'єднаних Націй з попередження злочинності та поводження з правопорушниками, що відбувся у Женеві в 1955 р., і схвалені Економічною і Соціальною Радою в її резолюціях 663 С (XXIV) від 31 липня 1957 р. і 2076 (LXII) від 13 травня 1977 р. <<http://www.un.org/ru>> дата звернення 04.05.2018.

на особа, яка розуміє значення своїх дій та може керувати ними.

При застосуванні застави як запобіжного заходу судам необхідно з'ясувати дані про особу заставодавця. Згідно з абз. 5 п. 3 Постанови Пленуму ВСУ № 6 «Про практику застосування судами застави як запобіжного заходу» від 26.03.1999 (далі – Постанова), якщо застава вноситься не обвинуваченим чи підсудним, а іншою особою, в протоколі повинні чітко фіксуватися дані про неї – прізвище, ім'я та по батькові, дата народження, місце проживання чи перебування, а у випадках, коли заставодавцем є юридична особа, – її найменування, місцезнаходження, необхідні банківські реквізити, а також дані про особу її представника і документ, яким підтверджуються його повноваження. В останньому випадку до протоколу повинні долучатися документи про правомірність виділення підприємством, установою чи організацією відповідної суми для використання як застави¹.

Згідно з п. 4 Постанови Пленуму ВСУ № 6 «Про практику застосування судами застави як запобіжного заходу» від 26.03.1999 заставодавець несе лише майнову відповідальність за дії особи, за яку внесено заставу. Проте деякі науковці, зокрема М. О. Карпенко та А. Р. Туманянц, зазначають, що зобов'язання, які бере на себе заставодавець, мають подвійний характер: майновий і моральний². Запобіжний захід у вигляді застави є ефективним способом впливу на особу підозрюваного, обвинуваченого, який базується на економічній зацікавленості та моральному зобов'язанні перед іншими фізичними або юридичними особами, якщо вони виступили заставодавцями.

Кримінальний процесуальний закон наділяє заставодавців наступними правами:

1) знати, у вчиненні якого кримінального правопорушення підозрюється чи обвинувачується особа;

2) знати, яке покарання передбачено законом за вчинення цього кримінального правопорушення;

3) знати обов'язки, що покладаються на заставодавця, із метою забезпечення належної поведінки підозрюваного, обвинуваченого, наслідки невиконання цих обов'язків;

4) бути присутнім у судовому засіданні під час вирішення питання про звернення застави в дохід держави;

5) давати пояснення щодо питань, які стосуються запобіжного заходу та повернення застави;

6) на повернення застави після припинення дії цього запобіжного заходу за умови, якщо підозрюваний, обвинувачений дотримався покладених на нього обов'язків, тощо.

Згідно з ч. 3 ст. 182 КПК України на заставодавця покладаються наступні обов'язки:

– обов'язки із забезпечення належної поведінки підозрюваного, обвинуваченого;

– обов'язок щодо явки підозрюваного, обвинуваченого за викликом³.

Така норма національного законодавства чітко кореспондує до статті 9 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права, у якій зазначено, що «тримання під вартою осіб, які чекають судового розгляду, не повинно бути загальним правилом, але звільнення може ставитись у залежність від надання гарантій явки на суд, явки на судовий розгляд на будь-якій іншій його стадії та в разі необхідності явки для виконання вироку».

Проте законодавче закріплення обов'язків заставодавця підлягає справедливій критиці з боку науковців. Згід-

¹ ВСУ, 'Про практику застосування судами застави як запобіжного заходу' Постанова Пленуму ВСУ № 6 від 26.03.1999 <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0006700-99>> дата звернення 04.05.2018

² М Карпенко, 'Деякі проблеми прав і забезпечення інтересів заставодавців і поручителів у кримінальному провадженні' (2016) *Науковий вісник Херсонського державного університету* 90–93.

³ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 16.04.2013 № 4651-VI <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>> дата звернення 04.05.2018.

но з КПК України за невиконання зазначених вище обов'язків для заставодавця настають негативні наслідки у вигляді звернення застави в дохід держави, водночас законодавець не наділив вказаного вище суб'єкта відповідними правами для реалізації покладених на нього обов'язків. Так, заставодавцю не надане право на затримання підозрюваного – втікача. Виникає також проблема щодо реалізації обов'язку заставодавця із забезпечення належної поведінки підозрюваного, обвинуваченого.

Ураховуючи це, доцільним видається необхідність запозичення міжнародного досвіду. У США одним із засобів здійснення застави є послуги бондсмена (приватний заставодавець, який вносить заставу в повному обсязі за винагороду від суми). Законодавство США наділяє їх широкими правами:

- 1) встановлення додаткових гарантій за заставою;
- 2) пошук та затримка втікача;
- 3) право віддати обвинуваченого до суду;
- 4) право на захист своїх прав¹.

Закріплення такого обсягу прав є виправданим та необхідним для розроблення механізму реалізації заставодавцем покладених на нього обов'язків.

Згідно з п. 5 Постанови Пленуму ВСУ № 6 «Про практику застосування судами застави як запобіжного заходу» від 26.03.1999 предметом застави можуть бути гроші чи інші матеріальні цінності – будь-яке майно, що перебуває в цивільному обігу, належить заставодавцю на праві власності і може бути відчужене ним².

У науковій літературі висловлюється думка про необхідність з'ясування

того, чи є це майно власністю підозрюваного, обвинуваченого або заставодавця. Це зумовлюється тим, щоб підозрюваний, обвинувачений, перебуваючи в скрутному матеріальному становищі, не потрапив у боргову залежність від заставодавця, який у майбутньому вимагатиме повернення грошей та виплати відсотків.

Хоча у країнах Західної Європи і США існує інший підхід. Існування застави як найбільш ефективного запобіжного заходу зумовлює існування такого інституту, як «bail», що є альтернативою застосування взяття під варту. Він полягає в тому, що особа, яка не має відповідних коштів для внесення застави, звертається за допомогою до професіоналів – заставодавців, які роблять на цьому бізнес, оскільки в майбутньому вимагають стягнення із цієї особи певного гонорару за надання послуги³.

У чинному законодавстві та юридичній літературі не вирішеним залишається питання походження грошей чи інших цінностей, внесених заставодавцем. Проте зазначена проблема є дуже важливою. Її довільне вирішення може створити умови не тільки для використання як застави «брудних» грошей, але і для поширення такої форми їх відмивання. Подібне явище створює сприятливий ґрунт для легалізації (відмивання) коштів та іншого майна, придбаного незаконним шляхом, що вже є злочином, за яке у статті Кримінального кодексу України передбачена відповідальність⁴. У випадку встановлення органами досудового слідства чи судом факту, що гроші, пропонувані заставодавцем чи обвинуваченим у вигляді застави, здобуті злочинним шляхом, вони не можуть бути прийняті

¹ Т Садова, 'Застава в контексті англо-американської правової традиції' (2008) 7 *Підприємництво, господарство і право* 141.

² ВСУ, 'Про практику застосування судами застави як запобіжного заходу' Постанова Пленуму ВСУ № 6 від 26.03.1999 <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0006700-99>> дата звернення 04.05.2018.

³ О Копіца, 'Запобіжний захід – застава: проблеми та перспективи' (2009) 1 *Південноукраїнський правничий часопис* 183.

⁴ О Петров, 'Актуальні питання застосування застави як різновиду запобіжного заходу за чинним кримінальним процесуальним кодексом України' (2017) 25 *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Юриспруденція* 118.

та визнані предметом застави. За таких обставин слід вирішувати питання про притягнення осіб, що скоїли злочин, до кримінальної відповідальності.

Ще одним важливим питанням є забезпечення безпеки заставодавця. На жаль, у чинному законодавстві відсутні норми, які гарантували б безпеку особі, яка вносить заставу. Так, ст. 2 Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» містить вичерпний перелік осіб, які мають право на забезпечення безпеки. Зокрема, якщо заставу вносить сам підозрюваний або обвинувачений, така особа має право на заходи безпеки, але якщо заставодавцем буде інша особа, то така особа позбавлена права на заходи безпеки. Варто підкреслити, що Закон України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» був прийнятий у 1994 році, проте зміни стосовно внесення заставодавця як учасника кримінального провадження і забезпечення його правом на безпеку так і не знайшли своє закріплення.

Аналізуючи норми чинного КПК України, виникає питання щодо наявності у заставодавця права на відмову від зазначеного вище процесуального статусу, повернення застави або заміна заставодавця. Безумовно, відмова від статусу заставодавця має бути своєчасною, тобто обов'язково передувати негативній процесуальній поведінці підозрюваного,

обвинуваченого. Інакше нівелювалася б сама сутність досліджуваних запобіжних заходів. Проте буквальне тлумачення ст. 182 КПК України дає підстави стверджувати, що одного разу погодившись стати заставодавцем і здійснивши безпосереднє внесення застави, людина більше не зможе в разі вірогідної у майбутньому неналежної поведінки підозрюваного, обвинуваченого повернути внесені кошти¹.

Ураховуючи викладене вище, необхідно законодавчо регламентувати правовий статус заставодавця як учасника кримінального провадження, розширити перелік його прав, розробити механізм реалізації обов'язків. Вирішення цих питань потребує внесення змін не лише до чинного КПК України шляхом деталізації відповідних положень та закріплення норм, що гарантували б права заставодавця, а й до Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві», зокрема внесення заставодавця до переліку осіб, які потребують захисту.

Правильне визначення правового статусу заставодавця як учасника кримінального провадження необхідне не лише з наукового погляду. Імплементация зазначених рекомендацій сприятиме застосуванню цього запобіжного засобу в практичній діяльності, що кореспондує до норм Конституції України та низки міжнародно – правових актів.

REFERENCE LIST

LIST OF LEGAL DOCUMENTS

1. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Criminal code of practice of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 16.04.2013 № 4651-VI. Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy» / VR Ukrainy <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>> data zvernennia 04.05.2018 (in Ukrainian).
2. Minimalni standartni pravyla OON povodzhennia z uv'iaznenymy 1955 r. [Minimal standart rules of behaving with prisoners established by the UN in 1955] pryiniati na pershomu Konhresi Orhanizatsii Ob'iednanykh Natsii z poperedzhennia zlochnosti ta povodzhennia z pravoporushnykamy, shcho vidbuvsia u Zhenevi v 1955 r., i skhvaleni Ekonomichnoiu i Sotsialnoiu Radoiu v yii rezoliutsiakh 663 S (XXIV) vid 31 lypnia 1957 r. i 2076 (LXII) vid 13 travnia 1977 r. <<http://www.un.org/ru>> data zvernennia 04.05.2018 (in Ukrainian).
3. VSU, 'Pro praktyku zastosuvannia sudamy zastavy yak zapobizhnoho zakhodu' [About practice of applying the bail as a preventive measure] Postanova Plenumu VSU № 6 vid 26.03.1999. <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0006700-99>> data zvernennia 04.05.2018 (in Ukrainian)

¹ М Карпенко, 'Деякі проблеми прав і забезпечення інтересів заставодавців і поручителів у кримінальному провадженні' (2016) Науковий вісник Херсонського державного університету 90–93.

4. Vytiah z Uzahalennia Vyschoho Spetsializovanoho Sudu Ukrainy z rozghliadu tsyvilnykh i kryminalnykh sprav sudovoi praktyky shchodo rozghliadu slidchym suddeiu klopotan pro zastosuvannia zakhodiv zabezpechennia kryminalnogo provadzhennia vid 07.02.2014 [An abstract of generalization established by High Specialized Court of Ukraine for Civil and Criminal Cases on 07 February 2014 concerning of case law about consideration by investigating judge petitions about applying of measures to ensure criminal proceedings] < <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/n0001740-14>> data zvernennia 04.05.2018 (in Ukrainian).

BIBLIOGRAPHY

ARTICLES

1. Ilchenko O, Aktualni pytannia shchodo zastosuvannia zastavy u kryminalnomu sudochynstvi [Actual matters of bail application in criminal justice] (2016) 3 Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal 151 (in Ukrainian).

2. Karachentseva Ye, Schodo zabezpechennia prav ta realizatsii obov'язkiv zastavodavtsia yak uchasnyka kryminalnogo provadzhennia [As for ensuring bailor's rights and duties as participant of criminal procedure] (2013) 1 Visnyk studentskogo naukowego tovarystva Donetskogo natsionalnogo universytetu imeni Vasylia Stusa 50 (in Ukrainian).

3. Karpenko M, Tumanians A, Deiaki problemy prav i zabezpechennia interesiv zastavodavtsiv i poruchyteliv u kryminalnomu provadzhenni [Some problems of rights and providing interests of bailor and bondsman in criminal justice] (2016) Naukovyi visnyk Khersonskogo derzhavnogo universytetu 91 (in Ukrainian).

4. Kopitsa O, Galytska M, Zapobizhnyi zahid – zastava: problemy ta pespektyvy [Bail as preventive measure: problems and perspectives] (2009) 1 Pivdenoukrainskyi pravnychi chasopys 183 (in Ukrainian).

5. Petrov O, Aktualni pytannia zastosuvannia zastavy yak riznovydu zapobizhnogo zakhodu za chynnym kryminalnym protsesualnym kodeksom Ukrainy [Actual issues of bail application as type of preventive measure in Criminal Procedural Code of Ukraine] 25 Naukovyi visnyk Mizhnarodnogo humanitarnogo universytetu 118 (in Ukrainian).

6. Sadova T, Zastava v konteksti anglo – amerykanskoj pravovoi tradytsii [Bail in a context of Anglo – American legal tradition] 7 Pidprijemnytstvo, gospodarstvo i pravo 141 (in Ukrainian).

AUTHORED BOOKS

7. Makbraid D, Yevropeiska Konventsiia z prav liudyny ta kryminalnyi protses [European Convention on Human Rights and criminal procedure] (K.I.S. 2010) 106 (in Ukrainian).

CONFERENCE PAPERS

8. Koriniak O, Praktyka zastosuvannia zapobizhnykh zahodiv za novum KPK Ukrainy. Pershi zdotuky [The practice of application of preventive measures according to CPC of Ukraine. First achievements], Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: pershi problemy ta zdotuky: materialy kruglogo stolu [Criminal Procedural Code of Ukraine: first problems and achievements: materials of auxiliary panel] (2013) (in Ukrainian).

Kuchynska O., Iveruk N. Legal position of a bailor as the participant of criminal procedure: particular aspects of legislative regulation and practice enforceable by law

The article examines conception and implementation of the bail institute in Ukrainian legislature and legislature of foreign countries. The authors compare the origin of bail institute as preventive measure in legislature of England, USA and Ukraine. The authors also point out that fixing bail as one of the preventive measures not only promotes reaching the assignments of criminal procedure and testifies about humanization of criminal procedure in Ukraine, but also corresponds to the practice of European Court of Human Rights.

During scientific research, statistics of applying of this preventive measure in practical activity have been analyzed. They indicate that bail is used during criminal procedure rarely. Authors make a conclusion, that the main reasons of this rare use consist in drawbacks of legislative regulation, for example uncertainty of legal position of a bailor as the participant of criminal procedure, absence of coherent mechanism of realization of its rights and duties.

Having analyzed requirements for bailors, the main kinds of bail have been determined. The article also indicates about necessity of clarification of data about bailor, determination of its rights and

duties. The authors also justify the thesis, that bailor as the participant of criminal procedure doesn't have enough rights to realize its duties, for example he doesn't have a right to refuse its procedural state.

The article also determines basic requirements for object of bail, in particular its belonging to bailor, clarification of money origin. The authors also emphasize that money, which were acquired because of illegal activity, can't be an object of a bail.

The article also highlights a problem of implementation safety to bailor, because our legislature doesn't have rules to guarantee security for a bailor.

The aim of article is the detailed analysis of rules of valid legislation, legal doctrine and practice enforceable by law, determining requirements for a bailor in criminal procedure, clarifying the guarantee of ensuring rights and realization duties. In addition, purpose of the article is to determine problems, that come up during practical activity, develop proposals and recommendations for their solution.

Having examined theoretical and practical aspects of legal position of a bailor, the authors come to the conclusion that the prospects of further investigation are seen in the improvement of legislation, adopting world experience, studying and implementation rules of foreign countries, etc.

Key words: *bail, bailor, preventive measure, bail's object.*

Стаття надійшла до редакції журналу 19.06.2018.